

Література

1. Альошина О. М. Комічне та його основні форми вираження в романі Тома Шарпа «Уїлт» / О. М. Альошина [Електронний ресурс]: ст. – Режим доступу: http://www-philology.univer.kharkov.ua/nauka/e_books/visnyk_994/content/alyoshina.pdf.
2. Кобякова І.К. Креативне конструювання вторинних утворень в англomовному художньому дискурсі / І. К. Кобякова // Монографія. – Вінниця : Нова книга, 2007. – 128 с.
3. Мехед А. Саксономії комічного / А. С. Мехед // Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. Пам'яті академіка Леоніда Булаховського. – 2010. – Вип. 12. – С. 117-120.
4. Пави П. Словарь театра / Патрис Пави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eknigi.org/professii/117354-slovar-teatra.html>.
5. Шкуратенко Ю. О. Еволюція вивчення соціальної функції сміху в теорії комічного / Ю. О. Шкуратенко [Електронний ресурс]: ст. – Режим доступу: http://philology.knu.ua/files/library/lit_st/43-2/43.pdf.
6. Martineau C. Mediators' Use of Humor: Quippers, Jokesters and Raconteurs/ Cristin Martineau [Electronic resource]. – Access mode: http://crhsgg-studentresources.wikispaces.umb.edu/file/view/Martineau_Cristin_MP.pdf.
7. Vuorela T. Laughing Matters: A Case Study of Humor in Multicultural Business Negotiations / Taina Vuorela [Electronic resource]. – Access mode: https://www.researchgate.net/publication/227740904_Laughing_Matters_A_Case_Study_of_Humor_in_Multicultural_Business_Negotiations.

Чорній Р.П.

Тернопільський національний педагогічний
університет імені В. Гнатюка

ІНТЕРПРЕТАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІРОНІЇ В РОМАНІ КЕТРІН СТОКЕТТ «ПРИСЛУГА»

В мистецтві феномен комічного відіграє особливу роль, зокрема у художній літературі комічне репрезентується як «свідомо створювані автором несумісності між певним явищем і актуальним соціальним шаблоном, які усвідомлюються читачем і викликають у нього суб'єктивну позитивну оцінну реакцію» [2, 4]. Поряд із цим, феномен комічного є комплексним явищем, основними формами якого є: гумор, іронія, сатира та сарказм.

Зважаючи на те, що центральною темою твору К. Стокетт «Прислуга» є лицемірна природа расової сегрегації (події роману розгортаються на півдні США в штаті Міссісіпі на початку 1960-х років), у своєму романі письменниця презентує інформацію в імпліцитно вираженій іронічній манері, яка представлена у формі іронії з елементами політичної сатири.

Специфічна іронія, відома ще з середньовічних риторик як схвалення-через-осуд і осуд-через-схвалення, стає ефективним засобом самоусвідомлення й самокритики. Наявність такого прийому у художній літературі дозволяє не лише увиразнити сюжет, але й виразити своє ставлення до дійсності через мову як спосіб вираження внутрішнього стану.

Роман американської письменниці Кетрін Стокетт «Прислуга» не належить до жанру гумористичних чи сатиричних творів художньої літератури, проте елементи комічного представлені як на ідейно-емоційному, поєднуючи комічне з трагічним, так і на структурному рівнях. Аби досягти такого ефекту, письменниця послуговується варіативністю репрезентації іронії (ситуативною, драматичною та вербальною).

Ситуативна іронія в творі представлена іронічно маркованою лексикою, іронічним порівнянням, іронічною метафорою, риторичним запитаннями, вставними і вставленими конструкціями. Ситуативна іронія в романі обмежена композиційним, сюжетно-тематичним відрізком тексту, за звичай сформованих в абзац та «характеризується двочленною структурою:

змалювання ситуації та оцінка цієї ж ситуації персонажем твору. Контраст між зображенням ситуації та прямим коментуванням породжує іронічний смисл [1, 75].

До прикладу, одна з головних героїнь роману Євгенія Фелан або Скітер вирішує написати книгу про те як бути чорною служницею в Джексоні, штаті Міссісіпі:

I was hoping to get four or five maids. To really show what it's like to be a maid in Jackson. (...) What you get paid, how they treat you, the bathrooms, the babies, all the things you've seen, good and bad. (...) No one's ever written a book like this," she say, finally whispering, finally starting to understand, I guess. "We'd be breaking new ground. It's a brand-new perspective [3, 50].

Іронія в тому, що така божевільна ідея закоренилася в думці молодої білої леді, яка проживає в одному з найбільш консервативніших штатів за збереження расової дискримінації, де небезпечно було бути не тільки темношкірим мешканцем, а й не менш небезпечніше для білих жителів співчувати афроамериканцям.

Іронія, часто з використанням компаративем, присутня впродовж всієї книги. Експресивно наділенні порівняння відіграють особливу роль при застосуванні власне драматичної іронії. Зокрема, коли читач дізнається про що думають білі господині коли хочуть позбутися або помститися кольоровій прислuzі індивідуально-авторська оцінка виразно представлена за допомогою зіставлення, до прикладу, порівнюючи з медичним приладдям:

White womens like to keep they hands clean. They got a shiny little set a tools they use, sharp as witches' fingernails, tidy and laid out neat, like the picks on a dentist tray. They gone take they time with em [3, 87].

Вербальна форма іронії представлена в діалогах з використанням різних видів запитань (питання-уточнення, питання-провокація тощо), а також риторичними формами викладу.

Наявне в творі і застосування автором форми іронічного глузування при змалюванні обмеженості білих господинь:

Only three things them ladies talk about: they kids, they clothes, and they friends. I hear the word Kennedy, I know they ain't discussing no politic. They talking about what Miss Jackie done wore on the tee-vee [3, 8].

Окрім цього, іронія у творі набуває знущального пафосу, переходячи в гострий сарказм, який увиразнює імпліцитний задум автора.

Таким чином, представлені у творі типи іронії як на лексико-стилістичному, синтактико-стилістичному, логіко-смісловому рівнях, виконуючи функції емоційно-оцінного, фактичного, інтимізуючого характеру, реалізують критичні саморефлексії автора.

Література

1. Калита О.М. Засоби іронії в малій прозі (кінець XX – початок XXI століття) / О. М. Калита. – Монографія. – К.: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – 238 с.
2. Колесник Р.С. Відтворення комічного у художньому перекладі (на матеріалі творів німецькомовних авторів XX століття) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.16 «Перекладознавство» / Колесник Руслана Сергіївна; Київський нац. ун-тет ім. Т. Шевченка. – К., 2011. – 20 с.
3. Stockett K. The Help /Kathryn Stockett [Electronic resource]. – Access mode: http://gelleresol.weebly.com/uploads/3/0/1/6/30164729/the_help_-_kathryn_stockett.pdf.